

RECENZE Bezpečnost, hrozby a rizika v 21. století

Vojenské rozhledy, 2014, roč. 23 (55), č. 3, s. 146–148, ISSN 1210-3292 (tištěná verze), ISSN 2336-2995 (on line).

Security, Threats, and Risk in the 21st Century

Abstrakt:

Po roce 1989 se mnozí domnívali, že nastal „konec dějin“, a že po skončení studené války již nehrozí žádná vážná mezinárodní bezpečnostní rizika. Dnes víme, že vše je jinak. Rizika i hrozby jsou stálou součástí existence lidské společnosti. Funkční stát se musí na tato rizika připravovat, včetně vzdělávání lidí v této oblasti. I uvedená kniha může přispět k lepšímu pochopení složitosti dnešní doby v oblasti bezpečnosti. Kniha má dvě samostatné části, první je politologická (Petr Rožňák) a druhá odborně zbraňová (Ludvík Juříček).

Abstract:

After the year 1989 many presumed that “the end of history” came about, after the end of cold war no international security risks would arise. Nowadays we see that everything is different. Risks and threats are an inseparable component of humane existence. A working state must be prepared for those risks, which covers even the field of training citizens. The reviewed publication will certainly contribute to better understanding the complexity of present-day world and its security. The book has two independent parts; the first one is politological by Peter Rožňák, the second part deals with professional arms by Ludvík Juříček.

Klíčová slova:

Bezpečnost, hrozby, rizika, integrovaný záchranný systém, ozbrojené bezpečnostní sbory, státní správa, veřejná správa.

Key words:

Security, threats, risks, ingegrated rescue system, armed security corps, state administration, public administration.

V tomto roce vyšla v ostravském nakladatelství Key Publishing kniha Bezpečnost, hrozby a rizika v 21. století autorů Ludvíka Juříčka a Petra Rožánka. Kniha „je určena studentům, všem zaměstnancům, kteří působí ve složkách integrovaného záchranného systému, ozbrojených bezpečnostních sborech, příslušných věcných úsecích a odborech státní a veřejné správy, jakož i široké čtenářské obci“ (str. 5).

Kniha si klade za cíl oslovit čtenáře z řad studentů a zaměstnanců působících například ve složkách integrovaného záchranného systému, ozbrojených složkách či veřejné správě. Autoři ve své publikaci hledají odpověď na otázku: „Proč by měl normální člověk plýtvat časem na bezpečnostní politiku a bezpečnost? Vždyť to, co se děje ve světě, stejně nemůže ovlivnit a upřímně řečeno je mu to i dost jedno“ (str. 5).

Vnitřně se publikace člení na tři části. Část A s názvem Kodaňská škola – Nová teorie bezpečnosti, je dílem Petra Rožánka. Část B věnující se Zraňujícím agens konvenčních protipěchotních zbraňových systémů, pochází z pera Ludvíka Juříčka. V poslední, společné části C autoři nabízejí několik návodů celkové shrnutí jejich pohledu na „Bezpečnost, hrozby a rizika v 21. století“, „zamyšlením, kde začít, aby Česká republika byla krásnou kvetoucí zahradou, poskytující svým občanům chléb, mléko, strdí, blahobyt a bezpečnost“ (str. 7).

Jak dále ve výzkumu bezpečnosti?

Je třeba poznamenat, že přestože o texty zkoumající přístupy k bezpečnosti jistě u nás zájem je, tato kniha působí spíše rozporuplně a i po dvojím přečtení recenzent jen obtížně nalézá slíbenou odpověď na otázku, položenou autory v úvodu publikace. Její smysl uniká. Hlavním důvodem je předně vnitřní nekonzistence textu aneb jak autoři uvádějí „heterogenost“.

Problematická je přitom především první část, slibující věnovat se teoreticko-konceptuálnímu rámci bezpečnosti, k čemuž autor volí kodaňskou školu bezpečnosti. Ta samozřejmě v Evropě představuje současný „bezpečnostně vědní“ mainstream a nelze ji pominout. Na druhou stranu jejímu zkoumání bylo v českém prostředí věnováno dostatek prostoru v průběhu uplynulé dekády. Vyšla celá řada textů počínaje překladem stěžejního díla autorů okolo Barryho Buzana „Bezpečnost: Nový rámec pro analýzu“ až po četné publikace od Šárky Waisové, Libora Franka či Věry Stýskalíkové (Stojarové). Je tedy vysoce nepravděpodobné, že v této oblasti lze ještě dojít k novým závěrům.

Samotný koncept sektorového pojetí bezpečnosti podle kodaňské školy je alespoň popsán bez větších faktických nedostatků, byť je třeba mu vytknout značnou rozvlácnost. Na odbornosti mu však ubírá především ubírá celá řada žoviálních vstupů – od citace pohádky *Šíleně smutná princezna* (str. 42), až po neustálé odůvodňování jednotlivých faktů slovy „to je přece jasné“ (str. 41, 44, 46 atd.). Z hlediska stylistického je při psaní odborného textu minimálně nestandardní používat první osobu jednotného čísla. Tím se navíc autor odlišuje od stylu druhé poloviny knihy, čímž ještě více vynikne vnitřní nesoudržnost díla.

Nejvýraznějším rysem celé části A je nicméně autorova bezmezná adorace prezidenta Miloše Zemana. Ta nabývá celé řady podob od vcelku úsměvných a neškodných poznámek typu „Nikdy nezapomenu na Zemanovy blankytně modré oči, laskavá a moudrá

slova...“ (str. 27), až po zcela konkrétní a adresné uvádění projektů Miloše Zemana při ilustraci jednotlivých sektorů bezpečnosti. Patrně nejkřiklavějším příkladem je sektor ekonomické bezpečnosti, kde Petr Rožňák mimo jiné uvádí „Snaha prezidenta ČR ... vybudovat kanál Dunaj-Odra-Labe by byla obrovským přínosem nejen pro ČR, ale i pro celou Evropu“ (str. 84), načež se věnuje tomuto partikulárnímu tématu na dalších třech stranách.

Petr Rožňák má celou řadu postřehů, často velmi trefných, k fungování politické elity v ČR. Pozitivem je, že na rozdíl od notoricky známých pravicově smýšlejících autorů se neskývá za „empiricko-analytický přístup“, své názory a politickou orientaci netají a dává ji čtenáři explicitně najevo. Do odborného textu, za jaký svou část knihy vydává, nicméně dle názoru recenzenta takového politické invectivy v žádném případě nepatří a doporučil bych je publikovat v blogu či jako novinový komentář. Pokud totiž tato kniha má sloužit jako učebnice pro studenty vysokých škol, přílišnou politizací se zcela diskvalifikuje.

Druhá část publikace, věnující se protipěchotním zbraňovým systémům, je naproti tomu psána vskutku odborně. Jistá syrovost textu ostře kontrastuje s první částí a u tématu tohoto druhu je to jen výhodou. Na přibližně 110 stranách se srozumitelným způsobem čtenář zorientuje v problematice střeliva, použití některých specifických druhů zbraní, právní regulaci tohoto segmentu i balistické ochraně člověka.

Jazyk textu je přístupný i laikovi, který doposud vysoce technické disciplíně, jakou nesporně otázky munice a střeliva jsou, neholdoval. O to více zamrzí, že celá část B nebyla vydána jako samostatná publikace. Jakákoliv spojitost s první částí knihy totiž chybí, včetně aplikace kodaňské školy, kterou by čtenář oprávněně očekával.

Třetí část knihy, tvářící se v obsahu jako rovnocenná kapitola C, je pak pouze ekvivalentem rejstříku, obrázkových příloh, resumé atd. Autoři mohli zvážit její přejmenování, neboť opět neodpovídá tomu, co od ní lze čekat.

Hodnocení části C

Celkový dojem z knihy je vzhledem k uvedeným výhradám více než rozporuplný, což nezachrání ani atraktivně vypadající přebal a barevné obrázky. Je nutno konstatovat, že obsah publikace neodpovídá názvu. Její vnitřní struktura je vysoce nekonzistentní a odborná úroveň především první části pokulhává. Doporučit ji jako studijní materiál s čistým svědomím není možné. Na druhou stranu má jistě své pozitivní aspekty – byť ty asi vznikly spíše nezamyšleně jako druhotný produkt. Text totiž může být cennou inspirací při formování normativních názorů na postoje části politické reprezentace k otázkám bezpečnosti a ve své druhé části pak také poslouží k orientaci civilní veřejnosti v ne příliš známé problematice zbraní a munice.

Základním doporučením by bylo rozdělení knihy na dvě samostatné publikace. První z nich například formou kritické eseje či zamyšlení nad současným stavem bezpečnosti v ČR a druhý jako skriptu v oblasti protipěchotních zbraňových systémů. Pak by i recenze byla mnohem příznivější. Možná doporučení, že dvě samostatné publikace by byly lepší.

Mgr. Lukáš Dyčka

Ludvík Juříček, Petr Rožňák. *Bezpečnost, hrozby a rizika v 21. století*. 1. vydání. Brno: Key Publishing, 2014, 324 str., ISBN 978-80-7418-201-3.